

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

/Лазур Я.В./

« 29 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ДИПЛОМАТІЯ ЄС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	293 «Міжнародне право»
Освітня програма	«Міжнародне право»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська мова

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія ЄС» для здобувачів вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» 293 «Міжнародне право» освітньої програми «Міжнародне право».

Розробники: Дір Ігор Юрійович, доцент, к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права

протокол № 11 від «24» серпня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри Котляр О.І.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 9 від «25» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Булеца С.Б.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів - 2	2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента - 80	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – залік	3-й	3-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: усна	20 год.	год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	год.
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	80 год.	год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни: вивчення правових основ, пріоритетів та засобів реалізації зовнішньої політики Європейського Союзу.

Спільна зовнішня політика ЄС є основою зовнішньої політики ЄС і так званою другою опорою Спільноти, має складну і динамічну інституційно-правову структуру, характеризується розвитком і суперечностями між країнами-учасниками і поставленими завданнями. Метою даної навчальної дисципліни є вивчення специфіки зовнішньої політики та дипломатії ЄС.

Студенти мають змогу проаналізувати динаміку та сучасний стан зовнішньої політики ЄС, з'ясувати правову, загальнополітичну, економічну, гуманітарну та інші складові цієї політики. У ході вивчення предмету студенти аналізують і порівнюють правове та інституційне забезпечення, відмінності у становленні та розвитку відносин ЄС з окремими державами.

Курс є навчальною дисципліною, що охоплює базові знання про історію, дипломатію, політику та економіку ЄС, окремих країн та субрегіонів поза його межами.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері правового регулювання міжнародних відносин і порівняльного правознавства, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність усвідомлювати особливості предметної сфери і професії, приймати обґрунтовані рішення та усвідомлювати їх етичні наслідки. (ЗК2)
- Здатність працювати в команді, вміти брати на себе ініціативу, відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей. (ЗК3)
- Здатність спілкування з представниками інших професійних груп, експертів з інших галузей знань/видів правничої діяльності, а також здатність працювати у міжнародному фаховому середовищі. (ЗК5)

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- Здатність розуміти зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів. (ФК2)
- Здатність дотримуватися етики юристаміжнародника, для здійснення належного представлення інтересів держави у міжнародних відносинах, дотримуватися основних норм дипломатичного та ділового етикету, враховуючи фундаментальні особливості культури, цінностей та правових традицій іноземних держав. (ФК4)
- Здатність застосовувати іноземну мову в професійній юридичній діяльності та наукових дослідженнях. (ФК6)
- Здатність розуміти теоретичні та практичні аспекти порівняльного правознавства, аналізувати зміст національних правових інститутів у порівняльно-правовому контексті. (ФК7)
- Здатність до самонавчання та підвищення рівня власної кваліфікації. (ФК10)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія ЄС» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

OK12 Відповідальність у міжнародному праві

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати представництво інтересів України в іноземних державах, міжнародних організаціях, на міжнародних конференціях; аналізувати політичні, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з подіями міжнародно-правового характеру.	ПРН10
Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя та підвищення рівня власної професійної кваліфікації.	ПРН21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія ЄС»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
1) Вміння здійснювати представництво інтересів України в іноземних державах, міжнародних організаціях, на міжнародних конференціях; 2) Вміння аналізувати політичні, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з подіями міжнародно-правового характеру.	ПРН10
Вміння самостійно здійснювати наукові дослідження у сфері міжнародного права, визначати наукові проблеми, готувати наукові доповіді та тексти, застосовувати іноземну мову в професійній юридичній діяльності.	ПРН21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- практичні та індивідуальні завдання;
- опитування колоквиуми;
- презентації, реферати, наукові статті, тези доповідей на конференціях;
- виконання тестових завдань/модульних контрольних робіт;
- залік.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1, T2	T3, T4	T5, T6	T7, T8		
15	15	15	20	35	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1, T2	T3, T4	T5, T6	T7, T8		
15	15	15	20	35	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	35	5	35
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	2	10
Презентація	1	5	1	5
Наукова стаття	1	10	1	10
Доповідь	1	5	2	10
Модульна контрольна робота	1	35	1	35

Разом		100		100
--------------	--	------------	--	------------

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 35 балів.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право, за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Модуль 1	Модуль 2	
100	100	100

Студенти виконують 2 модулі з навчальної дисципліни протягом семестру. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має право не складати залік з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання заліку. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час заліку оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС

1. Історичний аспект становлення зовнішньо-політичних відносин в ЄС
2. Історичний контекст процесу становлення дипломатичної служби Європейського Союзу.
3. Становлення перших дипломатичних представництв
4. Розвиток дипломатичних відносин

Тема 2. Торгівельна політика ЄС

1. Єдина торговельна політика ЄС
2. Реалізація торговельних відносин у рамках Світової організації торгівлі.
3. Соціальна політика ЄС

Тема 3. Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)

1. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ)
2. Стокгольмська угода про ЄАВТ.
3. Вадуцька конвенція 2001р.
4. Співробітництво ЄАВТ з іншими країнами та безпосередньо з Україною

Тема 4. Політика розширення ЄС.

1. Започаткування процесу приєднання європейських країн до Європейського Союзу.
2. Історичні етапи розширення Європейського Союзу
3. Відносини з країнами Східної та Південно-Східної Європи

Тема 5. Дипломатичні структури ЄС

1. Європейська служба зовнішніх справ.
2. Інститути дипломатичного представництва ЄС.
3. Концепція структурної зовнішньої політики ЄС.

Модуль 2

Тема 6. Публічна дипломатія ЄС

1. Основні засади публічної дипломатії ЄС.
2. Реалізація публічної дипломатії ЄС.
3. Децентралізація публічної дипломатії ЄС.
4. Трансформація публічної дипломатії ЄС в умовах глобалізації.

Тема 7. Кліматична дипломатія ЄС

1. Зміна клімату як об'єкт кліматичної дипломатії.
2. Розвиток кліматичної дипломатії на міжнародному рівні та формування її суті.
3. Документи ЄС у сфері кліматичної дипломатії.

Тема 8. Середземноморська політика ЄС

1. Євро-середземноморське співробітництво (Барселонський процес).
2. Основні партнери ЄС у Середземноморській політиці.
3. Політика безпеки та оборони у регіоні Середземного моря:
4. Програма MEDA: основні завдання та етапи реалізації.
5. Економічне та фінансове співробітництво.
6. Співробітництво в освітній, культурній, науковій та екологічній сферах.
7. Регіональне співробітництво з країнами Магрибу, Машреку та Ізраїлем.
8. Середземноморський Союз та Союз для Середземномор'я.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС	12	2	-	-	-	5
Торгівельна політика ЄС	12	2	2	-	-	5
Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	12	2	2	-	-	10
Політика розширення ЄС.	12	2	2	-	-	5
Дипломатичні структури ЄС	12	2	2	-	-	5
Модульна контрольна робота	-	-	2	-	-	-
Разом за модуль	60	10	10	-	-	30
Модуль 2						
Публічна дипломатія ЄС	20	2	2	-	-	10
Кліматична дипломатія ЄС	20	6	4	-	-	20
Середземноморська політика ЄС	20	2	2	-	-	20

Модульна контрольна робота	-	-	2	-	-	-
Разом за модуль	60	10	10	-	-	50
Разом за семестр	120	20	20	-	-	80

6.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Цифрова дипломатія ЄС	4	
2.	Дипломатичні представництва країн-членів ЄС	2	
3.	Спільна зовнішня та безпекова політика	2	
4.	Політика ЄС щодо тимчасово окупованих територій окремих районів Луганської та Донецької областей.	2	
5.	Кліматична дипломатія ЄС	4	
6.	Дипломатичні структури ЄС	2	
7.	Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	2	
8.	<i>Середземноморська політика ЄС</i>	2	
	Усього	20	

1.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС	10	
2.	Торгівельна політика ЄС	10	
3.	Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	10	
4.	Політика розширення ЄС.	10	
5.	Дипломатичні структури ЄС	10	
6.	Публічна дипломатія ЄС	10	
7.	Кліматична дипломатія ЄС	10	
8.	Середземноморська політика ЄС	10	
	Усього	80	

6.5 Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у підготовці студентами таких робіт: рефератів (тез доповідей на конференцію) або есе (наукової статті) відповідно до обраної ними тематики. При бажанні студента індивідуальна робота може бути виконана на тему яка студент обирає індивідуально в межах навчальної дисципліни.

За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 10 балів. Результати індивідуальної роботи надаються студентом для перевірки та оцінювання за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: ПК.

Програмне забезпечення: Windows, Microsoft office, Zoom, Google meet, Google classroom.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Вахудова М.-А. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. – К.: Втдав. Дім „Києво-Могилянська академія”, 2009. – 379 с.
2. Європейський Союз: структура, функції, механізми / За ред. Н.В.Антонюк. – Львів, 2002 – 176 с. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу: Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2005. – XIV с., 466 с.
3. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу: Теорія і практика інтеграційного процесу. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2002. – 253 с.
4. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посібник. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2001. – 448 с.
5. Ніщський договір та розширення ЄС / М-во юстиції України. Центр порівнял. права; За наук. ред. С.Шевчука. – К.: Логос, 2001. – 196 с.
6. Право Європейського Союзу: Учебник для вузов / Под ред. С. Ю. Кашкина. – М.: Юристь, 2004. – С. 78.
7. Фейген Б. Велике потепління: Зміна клімату та піднесення й гибель цивілізацій / Браян Фейген; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – К.: Ніка-Центр, 2013. – 272 с. – (Серія VIAE HUMANAЕ; вип. 5), с. 229.
8. Фейген Б. Велике потепління: Зміна клімату та піднесення й гибель цивілізацій / Браян Фейген; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – К.: Ніка-Центр, 2013. – 272 с. – (Серія VIAE HUMANAЕ; вип. 5), с. 230.

Допоміжна література

1. Duke S. The European External Action Service and Public Diplomacy / Simon Duke // Discussion Papers in Diplomacy. – 2013. – September. – №127. – 38 p.
2. Fiske De Gouveia P. European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy / Philip Fiske de Gouveia, Hester Plumridge. – London: The Foreign Policy Centre, 2005. – 55 p.

3. Nicolas Stern. La Porte T. The Power of the European Union in Global Governance: A Proposal for a New Public Diplomacy / Teresa La Porte // CPD Perspectives on Public Diplomacy. – 2011. – №1. – 97 p.

Електронні ресурси

1. Climate change 2013: The Physical Science Basis. [Електронний ресурс]. Доступно з <http://www.climatechange2013.org/>. 2 Climate change 2007: Synthesis Report. [Електронний ресурс]. Доступно з http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm
2. Climate change 2013: The Physical Science Basis. [Електронний ресурс]. Доступно з <http://www.climatechange2013.org/>.
3. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
4. European Union External Action [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/index_en.htm.
5. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
6. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
7. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
8. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
9. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
10. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
11. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Електронний ресурс]. Доступно з http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.

http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.

12. The Economics of Climate Change. The Stern Review. – 2007. – 662 с. [Электронный ресурс]. Доступно 3
http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
13. Treaty amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:EN:PDF>
14. High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy / VicePresident of the Commission [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/mogherini_en.
15. Human Rights Council. Tenth Session Resolution 10/4. Human rights and climate change. [Электронный ресурс]. Доступно 3
http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_10_4.pdf.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол №__ від «__» _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол №__ від «__» _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол №__ від «__» _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол №__ від «__» _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол №__ від «__» _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів - 2	2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента - 80	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – залік	3-й	3-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: усна	20 год.	год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	год.
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	80 год.	год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни: вивчення правових основ, пріоритетів та засобів реалізації зовнішньої політики Європейського Союзу.

Спільна зовнішня політика ЄС є основою зовнішньої політики ЄС і так званою другою опорою Спільноти, має складну і динамічну інституційно-правову структуру, характеризується розвитком і суперечностями між країнами-учасниками і поставленими завданнями. Метою даної навчальної дисципліни є вивчення специфіки зовнішньої політики та дипломатії ЄС.

Студенти мають змогу проаналізувати динаміку та сучасний стан зовнішньої політики ЄС, з'ясувати правову, загальнополітичну, економічну, гуманітарну та інші складові цієї політики. У ході вивчення предмету студенти аналізують і порівнюють правове та інституційне забезпечення, відмінності у становленні та розвитку відносин ЄС з окремими державами.

Курс є навчальною дисципліною, що охоплює базові знання про історію, дипломатію, політику та економіку ЄС, окремих країн та субрегіонів поза його межами.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері правового регулювання міжнародних відносин і порівняльного правознавства, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність усвідомлювати особливості предметної сфери і професії, приймати обґрунтовані рішення та усвідомлювати їх етичні наслідки. (ЗК2)
- Здатність працювати в команді, вміти брати на себе ініціативу, відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей. (ЗК3)
- Здатність спілкування з представниками інших професійних груп, експертів з інших галузей знань/видів правничої діяльності, а також здатність працювати у міжнародному фаховому середовищі. (ЗК5)

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- Здатність розуміти зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів. (ФК2)
- Здатність дотримуватися етики юристаміжнародника, для здійснення належного представлення інтересів держави у міжнародних відносинах, дотримуватися основних норм дипломатичного та ділового етикету, враховуючи фундаментальні особливості культури, цінностей та правових традицій іноземних держав. (ФК4)
- Здатність застосовувати іноземну мову в професійній юридичній діяльності та наукових дослідженнях. (ФК6)
- Здатність розуміти теоретичні та практичні аспекти порівняльного правознавства, аналізувати зміст національних правових інститутів у порівняльно-правовому контексті. (ФК7)
- Здатність до самонавчання та підвищення рівня власної кваліфікації. (ФК10)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія ЄС» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

OK12 Відповідальність у міжнародному праві

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати представництво інтересів України в іноземних державах, міжнародних організаціях, на міжнародних конференціях; аналізувати політичні, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з подіями міжнародно-правового характеру.	ПРН10
Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя та підвищення рівня власної професійної кваліфікації.	ПРН21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія ЄС»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
1) Вміння здійснювати представництво інтересів України в іноземних державах, міжнародних організаціях, на міжнародних конференціях; 2) Вміння аналізувати політичні, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з подіями міжнародно-правового характеру.	ПРН10
Вміння самостійно здійснювати наукові дослідження у сфері міжнародного права, визначати наукові проблеми, готувати наукові доповіді та тексти, застосовувати іноземну мову в професійній юридичній діяльності.	ПРН21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- практичні та індивідуальні завдання;
- опитування колоквиуми;
- презентації, реферати, наукові статті, тези доповідей на конференціях;
- виконання тестових завдань/модульних контрольних робіт;
- залік.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1, T2	T3, T4	T5, T6	T7, T8		
15	15	15	20	35	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1, T2	T3, T4	T5, T6	T7, T8		
15	15	15	20	35	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	35	5	35
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	2	10
Презентація	1	5	1	5
Наукова стаття	1	10	1	10
Доповідь	1	5	2	10
Модульна контрольна робота	1	35	1	35

Разом		100		100
--------------	--	------------	--	------------

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 35 балів.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право, за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Модуль 1	Модуль 2	
100	100	100

Студенти виконують 2 модулі з навчальної дисципліни протягом семестру. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має право не складати залік з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання заліку. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час заліку оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС

1. Історичний аспект становлення зовнішньо-політичних відносин в ЄС
2. Історичний контекст процесу становлення дипломатичної служби Європейського Союзу.
3. Становлення перших дипломатичних представництв
4. Розвиток дипломатичних відносин

Тема 2. Торгівельна політика ЄС

1. Єдина торговельна політика ЄС
2. Реалізація торговельних відносин у рамках Світової організації торгівлі.
3. Соціальна політика ЄС

Тема 3. Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)

1. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ)
2. Стокгольмська угода про ЄАВТ.
3. Вадуцька конвенція 2001р.
4. Співробітництво ЄАВТ з іншими країнами та безпосередньо з Україною

Тема 4. Політика розширення ЄС.

1. Започаткування процесу приєднання європейських країн до Європейського Союзу.
2. Історичні етапи розширення Європейського Союзу
3. Відносини з країнами Східної та Південно-Східної Європи

Тема 5. Дипломатичні структури ЄС

1. Європейська служба зовнішніх справ.
2. Інститути дипломатичного представництва ЄС.
3. Концепція структурної зовнішньої політики ЄС.

Модуль 2

Тема 6. Публічна дипломатія ЄС

1. Основні засади публічної дипломатії ЄС.
2. Реалізація публічної дипломатії ЄС.
3. Децентралізація публічної дипломатії ЄС.
4. Трансформація публічної дипломатії ЄС в умовах глобалізації.

Тема 7. Кліматична дипломатія ЄС

1. Зміна клімату як об'єкт кліматичної дипломатії.
2. Розвиток кліматичної дипломатії на міжнародному рівні та формування її суті.
3. Документи ЄС у сфері кліматичної дипломатії.

Тема 8. Середземноморська політика ЄС

1. Євро-середземноморське співробітництво (Барселонський процес).
2. Основні партнери ЄС у Середземноморській політиці.
3. Політика безпеки та оборони у регіоні Середземного моря:
4. Програма MEDA: основні завдання та етапи реалізації.
5. Економічне та фінансове співробітництво.
6. Співробітництво в освітній, культурній, науковій та екологічній сферах.
7. Регіональне співробітництво з країнами Магрибу, Машреку та Ізраїлем.
8. Середземноморський Союз та Союз для Середземномор'я.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1						
Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС	12	2	-	-	-	5
Торгівельна політика ЄС	12	2	2	-	-	5
Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	12	2	2	-	-	10
Політика розширення ЄС.	12	2	2	-	-	5
Дипломатичні структури ЄС	12	2	2	-	-	5
Модульна контрольна робота	-	-	2	-	-	-
Разом за модуль	60	10	10	-	-	30
Модуль 2						
Публічна дипломатія ЄС	20	2	2	-	-	10
Кліматична дипломатія ЄС	20	6	4	-	-	20
Середземноморська політика ЄС	20	2	2	-	-	20
Модульна контрольна робота	-	-	2	-	-	-

Разом за модуль	60	10	10	-	-	50
Разом за семестр	120	20	20	-	-	80

6.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Цифрова дипломатія ЄС	4	
2.	Дипломатичні представництва країн-членів ЄС	2	
3.	Спільна зовнішня та безпекова політика	2	
4.	Політика ЄС щодо тимчасово окупованих територій окремих районів Луганської та Донецької областей.	2	
5.	Кліматична дипломатія ЄС	4	
6.	Дипломатичні структури ЄС	2	
7.	Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	2	
8.	<i>Середземноморська політика ЄС</i>	2	
	Усього	20	

1.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Історія становлення зовнішньої політики та дипломатії ЄС	10	
2.	Торгівельна політика ЄС	10	
3.	Відносини ЄС з країнами Європейської зони вільної торгівлі (EFTA)	10	
4.	Політика розширення ЄС.	10	
5.	Дипломатичні структури ЄС	10	
6.	Публічна дипломатія ЄС	10	
7.	Кліматична дипломатія ЄС	10	
8.	Середземноморська політика ЄС	10	
	Усього	80	

6.5 Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у підготовці студентами таких робіт: рефератів (тез доповідей на конференцію) або есе (наукової статті) відповідно до обраної ними тематики. При бажанні студента індивідуальна робота може бути виконана на тему яка студент обирає індивідуально в межах навчальної дисципліни.

За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 10 балів. Результати індивідуальної роботи надаються студентом для перевірки та оцінювання за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: ПК.

Програмне забезпечення: Windows, Microsoft office, Zoom, Google meet, Google classroom.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина І. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. С. 56.
2. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу: Теорія і практика інтеграційного процесу. К.: ВПЦ „Київський університет”, 2002. С. 253.
3. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посібник. К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2001. С. 448.
4. Турченко О.Г. Становлення та реформування спільної зовнішньої політики та політики безпеки Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. №5.2015. С. 241-245
5. Гірман А. П. Зовнішня політика та міжнародні зв'язки Європейського Союзу. *Політикус*. №6. 2020. С. 13–16
6. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В.І. Муравйова. К.: Юрінком Інтер, 2015. С. 704.
7. Фоменко С.В. Спільна зовнішня і безпекова політика ЄС: від національних інтересів до спільних цінностей. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України. 2015. Вип. 1. С. 224–242.

Допоміжна література

1. Communication from the Commission to the European Union. Europe in the World – Some Practical Proposals for Greater Coherence, Effectiveness and Visibility, 8 June 2006. COM. № 0276, 2006
2. Duke S. The European External Action Service and Public Diplomacy. *Discussion Papers in Diplomacy*. 2013. September. №127. P 38-40.
3. Fiske De Gouveia P. European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy. *Philip Fiske de Gouveia, Hester Plumridge*. London: The Foreign Policy Centre, 2005. P. 55.
4. International public relations and public diplomacy: communication and engagement / edited by Guy J. Golan, Sung-Un Yang, Dennis F. Kinsey. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2015. P. 458.
5. Nicolas Stern. La Porte T. The Power of the European Union in Global Governance: A Proposal for a New Public Diplomacy. Teresa La Porte. *CPD Perspectives on Public Diplomacy*. 2011. №1. P.97.

6. Вахудова М.-А. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. К.: Втдав. Дім „Києво-Могилянська академія”, 2009. С.379.
7. Європейська дипломатія у XXI столітті: матеріали III Науково-практичного круглого столу (м. Харків, 18 грудня 2020 року)/ за ред. Доценко О. М., Новікової Л. В., Червяцовой А. О. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 137.
8. Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 березня 2018 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції. 2018. С. 677.
9. Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 березня 2018 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції. 2018. С. 677
10. Ніщський договір та розширення ЄС / М-во юстиції України. Центр порівнял. права; За наук. ред. С.Шевчука. К.: Логос, 2001. С. 196.
11. Сергієнко Я. В. Функціональна роль наднаціональних інститутів у забезпеченні спільної зовнішньої політики Європейського Союзу (на прикладі Європейської Комісії). Наукові праці. Політологія. №166. 2012. С. 85–87
12. Солових В. Москаленко О. Спільна зовнішня політика та політика безпеки на сучасному етапі розвитку Європейського Союзу. *Актуальні проблеми державного управління*. №2(78). 2019. С. 72–76
13. Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 року) / за ред. Доценко О. М., Новікової Л. В., Червяцовой А. О. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 382 с.
14. Трофименко М. Трансформація публічної дипломатії європейського союзу в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. №7. С. 298–304
15. Шамраєва В.М. Ткаченко Д.Ю. Еволюція дипломатичної служби Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія міжнародні відносини*. №4. 2018. С. 51–57
16. Якимчук М. Вплив євроскептицизму на зовнішню політику Європейського Союзу. *Гуманітарні візії*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. Т. 6. № 2. С. 8–14

Електронні ресурси

1. Договір про функціонування Європейського Союзу. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b06 (дата звернення: 15.03.2021).
3. Гладенко О. М. Європейська політична співпраця як прообраз спільної зовнішньої політики і політики безпеки Європейського Союзу. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. С. 81–85
URL:<http://apdp.onua.edu.ua/index.php/apdp/article/view/2476/2354>

4. Climate change 2013: The Physical Science Basis. [Электронный ресурс]. Доступно з [http://www. climatechange2013.org/](http://www.climatechange2013.org/). 2 Climate change 2007: Synthesis Report. [Электронный ресурс]. Доступно з http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm
5. Climate change 2013: The Physical Science Basis.URL:[http://www. climatechange2013.org/](http://www.climatechange2013.org/).
6. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. 2007. P 662. URL:
http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_compleco.pdf.
7. European Union External Action. URL: http://eeas.europa.eu/index_en.htm
8. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. 2007. P. 662. URL:http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf.
9. Treaty amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community. URL:
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:EN:PDF>
10. High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy / VicePresident of the Commission. URL.: http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/mogherini_en
Human Rights Council. Tenth Session Resolution 10/4. Human rights and climate change. URL: http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_10_4.pdf.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р. В.о. завідувача кафедри ____ Котляр О.І.